

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Juris Canonici A. R.P. Paulo Laymanno Societatis Jesu Theologo SS.
Canonum In Alma, Catholica, Et Episcopali Universitate Dilingana
Professore Qvondam Ordinario, Prælectionibus Academicis Illustrati

Laymann, Paul

Dilingæ, 1673

Capitvlvm. Vlt. Cùm in causa.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62587)

Cùm in causa.

PARAPHRASIS.

Cùm Episcopus Beluacensis controuersiam pecuniariam haberet cum Rabano, dubitabat an iuramentum calumniæ in iudicio edere deberet, ad id respondit Gregor. IX. Si per se ipsum in iudicio litigaturus sit, quòd jurare teneatur, non tactis sed propositis tantùm Sacris Evangelii; sin autem per Syndicum seu Actorem litigare maluerit, per ipsum præstari iuramentum sufficiat.

SUMMARIVM.

1. *Quamuis magis deceat ab Episcopis & Prælati Ecclesiasticis Syndicos mitti, qui personaliter eorum nomine agant, & de Calumnia jurent, sitamen per se litigent in iudicio, iuramentum calumnia personaliter edere tenentur.*
2. *Non quidem tactis Evangelii, sed his tantum propositis: nec propriè jurando, sed promissionem faciendo per sanctam suam consecrationem, nisi causa essent grauiore.*
3. *Actor litigans si de Calumnia jurare nolit, causa cadit: Reus verò nolens hoc iuramentum deponere, pro confesso habetur; ita tamen ut utroque, iudicis sententia interuenire debeat.*
4. *Ecclesia tamen, vniuersitati aut pupillo &c. non nocet, si Prælati, Syndicus, tutor vel procurator &c. iuramentum Calumnia præstare nolit.*
5. *Hæres partis litigantis, que jurare de Calumnia noluit, & ante sententiam declaratoriam, aut condemnatoriam mortua est, non prohibetur præstato calumnia iuramento causam prosequi.*

NOta I. Si Episcopus aliùsve Prælati per se litiget in iudicio, etiam in causa Ecclesiæ (qualis hæc fuisse videtur) iuramentum calumniæ personaliter edere debet, sed quia id non satis decens est, ideò Syndicum

mittere deberet, *iuxta cap. vlt. §. 9. 3. junct. gl. quemadmodum simili ratione statuitur in l. penult. junct. Authent. hoc jus. C. De Procurator. Ut personæ Illustres non per se, sed per Procuratorem in iudicio litigent, eam etiam maximè ob causam, quia Actor & Reus stare debent coram iudice sedente, tales autem personas illustres, multò que magis Episcopos, federe, non stare oportet; quamobrem contradictio quædam hinc oritur iuxta *Authent. Ut ab Illustribus. Collat. §. Ceterum in causa Criminali, Episcopi & Personæ Illustres per se comparere atq; stare debent coram Principe vel delegato eius. Vide quæ diximus cap. 1. sub finem. & c. Imperat. hoc tit.**

NOta II. Si Episcopus per se litiget, de calumnia jurare debet Evangelii non tactis, sed tantum propositis. Exitimo autem, non esse hinc sermonem de propriè dicto iuramento, sed promissione per sanctam Consecrationem, uti colligitur ex *cap. 4. Si quis Presbyter. 2. §. 4.* talis enim fides, seu data sponlio, à Sacerdote instar iuramenti esse debet. Verumtamen in causis grauib; etiam Presbyter & Episcopus jurare tenentur, & quidem tactis Evangelii, sicuti alij iuramenta edunt, uti hinc docet *Panorm. n. 6.*

§. Pœna.

Si alter litigantium de Calumnia jurare recuset, pœna hæc est, ut si actor sit, actione suâ cadat, sin Reus, habeatur pro Confesso; idem habetur supra in *cap. Imperatorum, & in l. 2. §. Quòd si Actor juncta Authent. Principales. verb. Si quis autem. C. eod. t.* Vbi significatur, tamen hæc pœna ipso jure decreta sit, opus tamen esse sententiâ iudicis, per quam Reus Actore recusante iuramentum, abluatur, vel si Reus jurare nolit, tanquã confessus condemnetur Actori ad præstandum id, super quo lis contestata est, uti *gl. hinc monet, Verb. Pœna. Gail l. 1. obseru. 86.* Vbi rectè addit, moram & contumaciam purgari posse, si pars litigans se offerat ad iurandum, antequam sententia seu declaratoria incur-

incurſæ pœnæ, ſeu abſolutoria aut condem-
natoria ſuper quaſtione principali à iudice,
lata ſit. *Arg. l. & ſi poſt tres, 8. ff. Si quis cau-
tionibus.*

Quæſtio eſt, ſi Eccleſiæ Syndicus, Tutor,
Prelatus, aliùſve Administrator, iuramen-
tum calumniæ præſtare recuſet, vtrùm id
noceat, Eccleſiæ, vniuerſitati, pupillo, ita vt
cauſâ cadere debeat; Videtur eſſe affirman-
dum, 1. ex cap. *Imperatorum. cit. 2.* quia
confeſſio expreſſa tutoris v. g. nocet pupil-
lo, vti docet *Bartol. in l. 2. §. Quod obſeruari.*
*n. 6. C. h. t. ex l. Quæſtio. 9. §. Sicut. ff. De ad-
ministratione Tutorum,* ergo etiam confeſſio
tacita, ſeu iure præſumpta.

4 Sed contrarium, dicendum eſt cum *Dur.*
h. t. §. vlt. n. 4. Panorm. h. t. n. 21. Nam hæc eſt
pœna requirens delictum, at verò delictum
adminiſtratoris non debet redundare in de-
trimentum alterius, cuius cauſa agitur &
conſentit *lex unica. ff. Si quis ius dicenti.* vbi
ita legitur: Si Procurator tuus, vel Tutor,
vel Curator ius dicenti nõ obtemperauerit,
hoc edicto ipſe punitur, non Dominus, aut
pupillus, ratio dari debet, quia Dominus ſeu
Principalis nõ cenſetur mandãſſe delictum.
Quare hæc reſponſio locum etiã habet in
Procuratore, vt ſi ipſe poſt litem conteſta-
tam in propriam animam iurare recuſet à
iudice puniri debeat, non autem pro con-
feſſo haberi in præiudicium Domini, qua
de re *Gail. l. 1. obſeru. 89. ad Capitulum Impe-
ratorum.* Reſp. ibi ſermonem eſſe in cauſa,
ſi tam Prelatus, quã Conuentus intermit-
tant in iudicio præſtare iuramentum, cum
de iure deberent, talis enim culpabilis omiſ-
ſio aut cunctatio, vt & alia delicta totius
Corporis ſeu Collegij, nocent Eccleſiæ. Ad
alterum conſeſſo antecedente, negatur con-
ſeſſus, quia confeſſio tacita iuriſdictione
hic introducit in pœnam delicti, delictum
autem perſonæ non debet in Eccleſiæ alte-
riusve vniuerſitatis aut pupilli detrimentum
redundare. *Reg. 7. juris, in 6.* Ex quo obiter
colligitur limitatio ad Regulam, quòd ex-
preſſi & taciti eadem viſe eſt, videlicet non
habere locum, ſi conſenſus tacitus non ſit
ex natura actus, ſed à iure præſumptus in
pœnam.

Denique ex dictis, ſequitur, ſi pars litigans 5
quæ iurare recuſauit, ante iudicis ſententiã
declaratoriã aut condemnatoriã mor-
tua ſit, quòd hæres eius cauſam proſequi
non prohibetur, præſtito priùs calumniæ
iuramento. Ita *Gail. l. 1. obſeru. 86 n. 7.* Quia
pœna legis ob contumaciã incurſa, ad hæ-
redem non tranſit. *l. Eius. 29. ff. De iure ſci;*
accedit huc, quòd iuramentum calumniæ
licet præſtitum ſit à defuncto, tamen iterum
præſtari debeat ab hærede litem inchoatã
proſequente, vt docet *Bald. in Authent. Prin-
cipales. h. t. & ſumitur ex Authent. Generali-
ter. de rebus Cred.*

CAPITVLVM I.

Eodem Tit. in 6.

Si de Calumnia.

SUMMARIVM.

1. Iuramentum Calumnia, quod initio litis
præſtitum non eſt, in qualibet parte litis
præſtari poteſt.
2. Imò à parte litigante exigi poteſt, vſque dum
in cauſa concludum ſit; à iudice verò ex
officio, etiam poſtquam in cauſa conclu-
ſum eſt, ante ſententiã tamen latã.
3. Poſſunt partes remittere ſibi hoc Calumnia
iuramentum, non quidem pacto expreſ-
ſã, quod nec per conſuetudinem intro-
duci poteſt, ſed tacitè, non exigendo.
4. Vitiatur proceſſus, ſi iudex iuramentum
Calumnia præſtari non iubeat, parte liti-
gante id exigente.
5. Nec in cauſis ſpiritualibus ſemper ſufficit
iurare tantùm de veritate, ſed poteſt et-
iam exigi iuramentum Calumnia.

SI Iuramentum Calumniæ aut de veri-
tate dicenda præſtitum non ſit in prin-
cipio litis, videlicet ſtatim poſt litis conte-
ſtationem, poſtea in qualibet parte litis po-
terit iurari, quia ordo iſte, vt iuramentum
ab initio præſtetur, non eſt de iudicii ſub-
ſtantia.

§. Propter.

PARAPHRASIS.

Si non petatur iuramentum Calumniæ, a-
deòque